

URBANIAK IGNACY (1895-1955)

Urodził się 24 lipca 1895 roku w Łęce Wielkiej w powiecie gostyńskim, w rodzinie Melchiora z zawodu kowala i Franciszki z domu Ratajczak. Od siódmego roku życia do ukończenia czternastu lat uczęszczał do 4-klasowej szkoły powszechnej w Łęce Wielkiej. Następnie do pełnoletniości terminował w zawodzie piekarskim, a do rozpoczęcia I wojny światowej pracował dalej w swoim zawodzie, kiedy to został wcielony do wojska pruskiego. Brał udział w walkach na froncie zachodnim (m.in. nad rzeką Marną) oraz w działaniach wojsk pruskich razem z Armią Austriacką w Serbii i Macedonii [w ramach XI Armii Niemieckiej – przyp. autora]. Jesienią 1918 roku przyjechał na urlop do rodziców. Do wojska niemieckiego już nie wrócił.

12 listopada 1918 roku został członkiem gostyńskiej Rady Robotniczej, która w tym samym dniu połączyła się z Radą Żołnierską w jedną organizację skupiającą obywateli miasta i okolicy. Włączył się czynnie w akcje przygotowawcze do powstania m.in. poprzez Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół”, a 7 stycznia 1919 roku zgłosił się w zachowanym umundurowaniu wojennym po usunięciu niemieckich oznaczeń, ze zdobytym karabinem i z osobistym ekwipunkiem, do formujących się oddziałów powstańczych w Gostyniu. Walczył na froncie południowo-zachodnim Grupy „Leszno” pod Poniecem i Pawłowicami w stopniu szeregowca, prawdopodobnie pod dowództwem sierżanta Ignacego Talarczyka (1889-1945). Po zakończeniu powstania powołany został do służby wojskowej (6. pułk strzelców wielkopolskich), a w 1920 roku skierowany na front wschodni. Walczył w ramach 60. pułku piechoty wielkopolskiej (przemianowanego na początku 1920 roku z 6.p.p.s.), m.in. pod Kijowem. Udało mu się szczęśliwie przeżyć otrzymany postrzał odłamkiem artyleryjskim, co uznał za interwencję boską. Wyszedł też obronną ręką z biegunki jelitowej, na którą zachorował w okolicach Wilna.

Po demobilizacji, 6 stycznia 1921 roku wrócił do domu z 60. pułku piechoty wielkopolskiej z Ostrowa Wielkopolskiego, gdzie wówczas jednostka stacjonowała. Zdobył uprawnienia mistrzowskie i pracował w swoim zawodzie. Włączył się w działalność społeczną w miejscu zamieszkania. Szczególnie był czynny w Towarzystwie Gimnastycznym „Sokół”. W tym samym roku w Oporowie zawarł związek małżeński z Marią Kruk (1899-1985), córką Piotra i Katarzyny z domu Kamieniarz, z którego urodziło się jedenaścioro dzieci. Sześcioro z nich zmarło w okresie niemowlęcym i dziecięcym. W 1926 roku kupił gospodarstwo rolne w Michałowie w gminie Piaski, gdzie wybudował też piekarnię. Należał do kółka rolniczego w Strzelcach Wielkich. W Michałowie w 1934 roku był współzałożycielem koła Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem, a następnie prezesem. Był też

członkiem Związku Strzeleckiego. Jako były powstaniec wielkopolski należał do Związku Powstańców Wielkopolskich Koło w Piaskach. Zweryfikowany został jako powstaniec 6 lutego 1934 roku pod numerem 2778.

W 1938 roku został odznaczony Brązowym Krzyżem Zasługi za zasługi na polu pracy społecznej oraz Medalem Niepodległości. Ponadto posiadał: Dyplom Weterana Powstań Narodowych nadany przez Zarząd Główny Związku Weteranów Powstań Narodowych RP 1914-1919 oraz patent na Odznakę Pamiątkową Wojsk Wielkopolskich z 1935 roku.

Przed wojną był radnym powiatu gostyńskiego. Już od jej początku, od września 1939 roku był represjonowany przez Niemców. We wrześniu, w ramach masowych uciezek ludności polskiej przed Niemcami, przyjął czasowo w swoim domu pewną część dalszej rodziny. Wśród uciekinierów znalazł się również kolega z wojska, któremu udzielił gościny jako poszukiwanemu przez Niemców. Za ukrywanie takich osób groziła śmierć. Na skutek donosu, do domu Urbaniaków przyjechała grupa egzekucyjna, celem przeprowadzenia rewizji i zrealizowania swoich zbrodniczych celów. Do egzekucji całej rodziny na zapleczu domostwa jednak nie doszło, gdyż dowodzący Niemiec okazał się być „kolegą” [nazwisko nieznane] z tej samej jednostki wojskowej z okresu pierwszej wojny światowej. Rewizja również nie przyniosła pomyślnych dla Niemców rezultatów. Nie mniej jednak, po minięciu zagrożenia dla rodziny, Ignacy Urbaniak został pod przymusem zabrany z domu w celu rozstrzelania na polu w okolicy pobliskiej wsi Dąbrówka. Do egzekucji jednak nie doszło. Został natomiast zatrzymany i uwięziony, najpierw w Piaskach a następnie w Gostyniu. Zwolniony po trzech dniach na skutek starań żony, poprzez wstawiennictwo trzech Niemców: wspomniany dowódca grupy, Klempel [Klimpel – komisaryczny burmistrz Gostynia], Lambe [Laube] ze Strumian. Po około dwóch tygodniach został jednym z czterdziestu aresztowanych obywateli Gostynia i okolicy w dniach 19-20 października wyznaczonych przez okupanta do rozstrzelania w pamiętną datę 21 października w ramach tzw. operacji Tannenberg. Znalazł się szczęśliwie w czwartej dziesiątce aresztowanych, co do której egzekucja nie została wykonana.

Szykany jednak nie ustały. Jako pierwszy z mieszkańców Michałowa 8 grudnia 1939 roku wraz z ciężarną żoną i pięciorgiem dzieci został wywieziony do Generalnego Gubernatorstwa w okolicy Rawy Mazowieckiej. Wywózka nastąpiła z klasztoru na Świętej Górze w Głogówku, gdzie kilka dni wcześniej zostali uwięzieni. W okolicach Rawy Mazowieckiej zmieniali kilkakrotnie miejsce zamieszkania, bytując w trudnych warunkach lokalowych. Ostatnią miejscowością była Zglinna Duża (obecnie powiat skierniewicki). Wojnę przeżyła żona i czterech synów. Wrócił wraz z rodziną do Michałowa w marcu 1945 roku i objął swoje gospodarstwo oraz odbudował zrujnowany zakład piekarski. Po jego śmierci piekarnię i gospodarstwo rolne przejął syn Ignacy (1933-2016).

Zmarł 20 września 1955 roku w Michałowie. Spoczywa na cmentarzu parafialnym w Zalesiu, w gminie Borek Wielkopolski.

R. Czub, *Akcja „Tannenberg” w powiecie gostyńskim*, „Rocznik Gostyński” 2019, nr 6, s. 167-174; R. Czub, *Gostyń w dniach listopadowo-grudniowego przełomu 1918 roku*, „Gazeta Gostyńska” 1999, nr 1, s. 32; R. Czub, *Pierwsze wysiedlenia gostynian do Generalnego Gubernatorstwa*, [w:] *Nigdy więcej wysiedleń! 80. Rocznica wysiedleń mieszkańców ziemi gostyńskiej do Generalnego Gubernatorstwa*, pod red. R. Czuba, M. Kretkowskiego, M. Walkowiak, Gostyń 2020, s. 51-54; Cyfrowa Szkoła Wielkopolska @ 2020, <https://www.csw2020.com.pl/biogram/ignacy-urbaniak/> -- junior [Dostęp: 19 kwietnia 2022 roku]; S. Jankowiak, P. Bauer, *Ziemia gostyńska w powstaniu wielkopolskim 1918-1919*, Gostyń 1989, s. 31-32; Wojskowe Biuro Historyczne (daw. CAW), *Kolekcja Akt Powstańców Wielkopolskich*, sygn. I.487.6416; R. Kołodziejczak, *Godurowskie i drogoszewskie parantele 1400-1945*, Gostyń-Piaski 2019, s. 294, 354; M. Kraszewska, Informacja prywatna w zbiorach autora; *Służba Bezpieczeństwa Dowódcy Sztafet Ochronnych w Rzeszy – Poznań*, Archiwum Państwowe w Poznaniu, sygn. 53/305/0/4/59; *Spis członków Związku Weteranów Powstań Narodowych od 2311-3540a*, Archiwum Państwowe w Poznaniu, sygn. 53/884/0/1/43; R. Włodarczak (1889-1943), kapitan w stanie spoczynku – notatka z CAW – w zbiorach autora; Zarządzenie Prezesa Rady Ministrów (Sławoj Składkowski) z 27 września 1938 roku o nadaniu Brązowego Krzyża Zasługi (M.P. nr 224, poz. 486 z 1938 roku).